

loby mlčky projevené, obsahuje odstavec třetí Šu 46 tr. ř. Mezi nimi jest uveden i případ, když soukromý obžalobce opomene podati návrhy jinak k udržení obžaloby potřebné; to se vztahuje nepochybně k ustanovením §§ 211, 261, 263, 320, 321 tr. ř., jež soukromého obžalobce zavazují, by do určité lhůty podal své návrhy, čelící k zachování práva obžalobního. Nelze však ustanovení to rozšiřovati způsobem, by soud mohl nevyhovění jinakým procesním příkazům nebo výzvám, aneb opomenutím jinakých procesních úkonů, jež podle zákona má jiné v zákoně stanovené následky, postavit pod sankci domněnky, že soukromý obžalobce od obžaloby ustupuje. Stejně nemůže býti ohroženo sankcí domněnky ustoupení od obžaloby podle Šu 46 tr. ř. neuposlechnutí výzvy k opravě nebo doplnění podání (soukromé obžaloby) po stránce jazykové. Připojil-li proto vyšetřující soudce svému vyzvání k opravě (doplnění) soukromé obžaloby po stránce jazykové sankci třetího odstavce Šu 46 tr. ř., vybočil z mezí Šem 46 tr. ř. stanovených a porušil tím zákon v ustanovení Šu 46 tr. ř. Důsledkem toho porušuje zákon i usnesení vyšetřující soudce ze dne 30. června 1926, jímž bylo trestní řízení o oně obžalobě pro přečin proti bezpečnosti cti podle Šu 46 tr. ř. zastaveno, a rovněž tak i usnesení radní komory ze dne 20. července 1926 a usnesení vrchního zemského soudu v Praze ze dne 14. září 1926, jimiž bylo usnesení vyšetřujícího soudce potvrzeno. Bylo proto zmateční stížnosti podle Šu 33 tr. ř. po rozumu Šu 292 tr. ř. vyhověti a uznati, jak se stalo.

Čís. 2722.

Předmětem svědeckých výsledků jsou výhradně smyslové postřehy osob, od obžalovaného (obviněného) různých, o skutečnostech v minulosti se udávších; předmětem svědeckého výsledku nemůže býti (zlý) úmysl určité osoby (nedostatek takového úmyslu), nýbrž pouze zevní činy, jimiž se úmysl ten (jeho nedostatek) na venek projevil.

Ustanovení § 222 tr. ř. platí obdobně i pro průvodní návrhy při hlavním přelíčení.

Formální zmatek čís. 5 § 281 tr. ř. nevztahuje se k závěrům soudu povahy právní; pojmy nejasnost, neúplnost a nedostatek odůvodnění.

Hodnocení zevních skutků, v nichž se úmysl nepochybně projevil, jest hlavním pramenem zjišťování zlého úmyslu jako součásti vnitřního dění, jenž byl pachatelem popřen.

Formální výtky teprve při zrušovacím roku jsou opozděny, pokud nebyly ani výslovně ani zřejmým poukazem uplatněny ve zmateční stížnosti.

Při zákonném doličování hmotněprávních zmatků jest vycházeti ze skutkového děje napadeným rozsudkem zjištěného v jeho celku (i ze zjištění o obsahu zlého úmyslu).

Spolupachatelství zločinu veřejného násilí podle § 98 a) tr. zák. (násilí na stávkokazech). Nevyžaduje se předchozí dohody (úmluvy) spolupachatelů; stačí, že shoda jich vůle nastala teprve na místě trestného jednání a při jeho započetí nebo za jeho průběhu; pojem »spolupachatelství« nepředpokládá, by činnost všech pachatelů byla stejnorodá, ani že se každý účastnil trestného jednání od jeho počátku, stačí,

že činnost toho, kterého spolupachatele byla složkou děje, jehož celek tvoří trestné jednání; jednotliví spolupachatelé odpovídají nejen za vlastní činnost, nýbrž i za celý výsledek vědomě společného jednání všech.

Rozlišení fyzického násilí ve smyslu § 98 a) tr. zák. od pojmu »zlého nakládání (způsobení újmy na těle)« ve smyslu § 1 zák. o útisku; pod tento pojem spadá jen takové působení na tělo jiné osoby, jež nemá jinakého (dalšího) duševního účinku, než přechodnou nevolnost, chvilkový pocit nepříjemnosti; jakmile nastaly nebo podle povšechné povahy jednání pachatelova mohly nastati účinky vážnější, zejména poruchy těla nebo duševního klidu časově nebo stupňovitě rozsáhlejší, jde o násilí podle § 98 a) tr. zák.

(Rozh. ze dne 31. března 1927, Zm II 346/26.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnosti devíti obžalovaných do rozsudku krajského soudu v Mor. Ostravě ze dne 21. června 1926, pokud jím byli stěžovatelé uznáni vinnými zločinem veřejného násilí vydíráním podle §u 98 písm. a) tr. zák.

Důvody:

Zmateční stížnost dovolává se důvodů zmatečnosti podle §u 281 čís. 4, 5 a 10 tr. ř., je však s hlediska všech těchto ustanovení bezdůvodnou. Obhájce všech stěžovatelů mimo Alžb. M-ovou, jejímž jménem návrh vůbec učiněn nebyl, navrhl, aby svědci v návrhu jmenovaní byli slyšeni o tom: 1. že se obžalovaní tamtéž uvedení — t. j. stěžovatelé B-ová, V-ová, K-ová, M-á, G-á a T. — nedopustili trestného činu ve smyslu §u 98 a) tr. zák. a že se také nedopustili žádného násilí nebo vydírání, ačkoli při výstupu byli, 2. o tom, jak vůbec ke rvačce došlo, 3. že obžalovaní neměli v úmyslu zabraňovati ostatním lidem, by nešli do práce. Lze ponechati stranou, že se návrh vůbec netýkal Alžběty M-ové, která nebyla při hlavním přelíčení právním zástupcem obhajována, a při nejmenším v částech pod čís. 1 a čís. 2 netýkal se Františka K-y a Františka J-a, jichž jména v návrhu uvedena nejsou. Lze též ponechati stranou, že z vývodů stížnosti zcela jasně nevysvítá, zda se vytýká soudu zamítnutí návrhu i v části 1. Posléze lze ponechati stranou, zda sluší přisvědčiti ku všem úvahám, které vedly soud podle toho, co uvedeno v rozhodovacích důvodech, k zamítacímu usnesení. Neboť návrh byl právem zamítnut již z jiných důvodů a to v celém rozsahu. Předmětem svědeckých výsledků jsou výhradně smyslové postřehy osob, od obžalovaného (obviněného) různých, o skutečnostech v minulosti se udávajících. Účelem tohoto nebo jiného průvodního prostředku nemůže býti, jelikož právní hodnotění skutečností jest úkolem soudů, projev pozorovatele události o tom, zda chování se určité osoby při dotčené příležitosti zakládá trestný čin, nebo naplňuje pojem trestnímu zákonu zvláštní, k čemuž právě směřovala průvodní věta čís. 1, v níž o postřezích skutkových okolností není vůbec řeči. Jelikož pak smysly možno postřehnouti jedině události a jiné skutečnosti zevního života, nemůže

býti předmětem svědeckého výslechu (zlý) úmysl určité osoby nebo nedostatek takového úmyslu, nýbrž pouze zevní činy, jimiž se úmysl nebo jeho nedostatek na venek projevil; o takových činech, které by poukazovaly k nedostatku úmyslu stěžovatelů, v průvodní větě čís. 3 naznačeného není v návrhu zmínky. Pro rozsah, ve kterém jest výslech svědků pojmově možným, nařizuje § 222 tr. ř., jehož jest obdobně použití i na návrhy při hlavním přelíčení, že jest v průvodním návrhu uvést skutečnosti a body, o nichž má býti slyšena osoba, o jejíž oběslání se žádá. To se nestalo ani v průvodní větě čís. 2, již nebyla ani popřena správnost dosavadních výsledků hlavního přelíčení, poukazujících k tomu, ve kterém časovém poměru sběhly se činy obžalovaných a činy osob, s nimiž se obžalovaní na místě souzených skutků střetli. Obsah průvodních vět přičil se tedy podstatě průvodních prostředků návrhem dovolávaných a nevyhovoval předpisu §u 222 tr. ř. Návrh bylo již z těchto formálních důvodů zamítnouti a nebylo zamítacím usnesením — jak předpokládá § 281 čís. 4 tr. ř. — nešetřeno nebo nesprávně použito zákonů nebo zásad řízení zabezpečujícího obhajobu.

S hlediska zmatku čís. 5 vytýká stížnost povšechně, že výrok nalézacího soudu o rozhodných skutečnostech jest nejasný a neúplný a že nejsou pro výrok uvedeny žádné důvody. Tato začáteční povšechná věta čelí proti výroku o skutečnostech, avšak příslušné vývody zkoumají též bezvadnost konečného rozsudečného závěru, že jednání obžalovaných zakládá skutkovou podstatu zločinu podle §u 98 písm. a) tr. zák., srovnávajíc jej s tím, co v rozsudku je zjištěno a co zjištěno není. Závěr ten jest však povahy právní a k takovým výrokům se formální zmatek čís. 5 vůbec nevztahuje. Než ani zbývajícímí vývody nedošel zmatek ten dolíčení. Povšechné výtky nejasnosti a neúplnosti nejsou stížností vůbec rozvedeny, neboť stížnost netvrdí, tím méně dokazuje, že z rozsudku nelze s určitostí poznati, zda skutečnost, o níž se zmiňuje, běře či neběře za prokázánu, nebo že opomíjí v předpokladech toho neb onoho skutkového závěru některý výsledek hlavního přelíčení. K neúplnosti soudního výroku nepoukazuje ani tvrzení stížnosti, že bylo veliké napětí mezi stávkujícímí a stávkokazy a že přicházelo (rozuměj z jiných pohnutek, než by stávka byla rozšířena i osobami dosud přes vyhlášku stávky pracujícímí) za stávky z nejrozličnějších příčin k výstupům a pračkám mezi oběma tábory. Ke (prý všeobecně známým) okolnostem takto naznačeným nepoukazoval žádný výsledek hlavního přelíčení a ani stížnost neuvádí, o kterou část průvodního materiálu tvrzení své opírá. Také povšechně vytýkaný nedostatek řádného odůvodnění není z vad v čís. 5 §u 281 tr. ř. výlučně vypočtených. Dokazuje-li stížnost, že předpoklady uvedené v rozhodovacích důvodech pro skutkové závěry tam provedené, obzvláště pro závěr o zlém úmyslu obsahu tam vytčeného nestačí, nedolichuje tím zmatku nedostatku důvodů, jež zakládá jedině naprostý nedostatek důvodů, nýbrž zkoumá věcnou správnost příslušných skutkových úvah soudu, přehlížeje, že § 258 tr. ř. zaručuje soudům pro obor skutkově zjišťovací činnosti volnost úvah a volnost přesvědčení a že se proto onomu zmatku rovná jen taková povaha důvodů v rozsudku uvedených, že závěr z nich učiněný jest logicky nemožným, nikoliv i, že není logicky

nezbytně nutným a jedině možným, nýbrž že jest myslitelným a možným i závěr jiný. Pokud zástupce zmateční stížnosti při veřejném roku provedl výtku nedostatku důvodů podle čis. 5 Šu 281 tr. ř. též výslovně v ten smysl, že nalézací soud neodůvodňuje výrok o zlém úmyslu obžalovaných ve směru zločinu podle Šu 98 písm. a) tr. zák. způsobem, jenž by mohl obstáti před zákony logického myšlení, takže pro tento výrok nejsou vlastně v rozsudku vůbec uvedeny důvody, a dále, že zejména povšechný poukaz rozsudku na »celkový obraz skutkového děje« jest zcela bezvýznamným a je pouhým výronem snahy, dokazovati subjektivní stránku skutkové podstaty prostým poukazem ke zjištěné objektivní skutkové podstatě, což prý není vůbec přípustno, — nelze mu přisvědčiti. Úvahy, jimiž nalézací soud v rozhodovacích důvodech odůvodňuje závěr, že obžalovaní jednali v úmyslu, by donutili dělníky jdoucí do práce k upuštění od tohoto záměru, jsou zcela logické, a oním poukazem k celkovému obrazu skutkového děje, zjištěného v předchozích odstavcích rozhodovacích důvodů, dává nalézací soud způsobem formálně bezvadným výraz svému přesvědčení, že zlý úmysl obžalovaných, vynutiti na osobách, proti nimž vystoupili, upuštění od práce, zcela jasně vysvítá již z toho, co rozsudek před tím podrobně zjistil o způsobu, jakým obžalovaní vystupovali proti dělníkům k práci ochotným. Co se týče přípustnosti tohoto úsudku, stačí stěžovatele odkázati k tomu, co shora již bylo řečeno, že hodnocení zevních skutků, v nichž se úmysl nepochybně projevil, jest hlavním pramenem zjišťování zlého úmyslu jako součásti vnitřního dění, pokud byl pachatelem popřen. Pokud zástupce zmateční stížnosti v této souvislosti při veřejném roku dále namítal, že věta: »což ostatně i celá řada obžalovaných připouští«, připojená v rozhodovacích důvodech k závěru, že obžalovaní učinili dělníkům jdoucím do práce násilí, by je donutili k upuštění od tohoto záměru, odporuje obsahu dotyčných protokolů o soudních výsledcích, jednak obsahu předchozího odstavce důvodů, kde se výslovně praví, že všichni obžalovaní popírají, že by se byli dopustili násilí proti dělníkům, jdoucím do práce, nemůže tato formální výtku jakožto opožděná dojiti povšimnutí, poněvadž ani výslovně ani zřetelným poukazem nebyla uplatněna ve zmateční stížnosti písemně včas provedené. Totéž platí o tvrzení, že obžalovaná Alžběta M-ová není, pokud se týče v době činu nebyla příslušnicí komunistické strany, což rozsudek u této obžalované prý neprávem předpokládá, zahrnuje ji v povšechné zjištění, že všichni obžalovaní jsou příslušníky strany komunistické. Jen nadbytkem budiž proto ještě podotčeno, že tyto opožděné výtky jsou též věcně bezpodstatné a že zejména onen vytýkaný rozpor, i kdyby tu byl, nečinil by rozsudek zmatečným, poněvadž ona věta, jak zřejmo již z doslovu (slovo: »ostatně«), obsahuje jen podpůrný důvod podružného významu. Závěru na zlý úmysl obžalovaných, vynutiti na osobách, proti nimž vystoupili, upuštění od práce, nebránily ostatně ani skutečnosti, jež zdůrazňuje písemná zmateční stížnost, že i ze strany osob těch bylo házeno kamením, obzvláště B. odžďuchnul B-ovou od sebe a oháněl se býkovcem; rozsudek zřejmě přihlížel ke skutečnostem těm, jež při vylíčení děje výslovně uvádí, i v úvahách o zlém úmyslu obžalovaných a viděl v nich patrně jen obranu osob těch proti útokům ob-

žalovaných, nikoliv útok jich, útoku obžalovaných předchozí nebo s ním současný.

Oněmi vývody, jimiž stížnost zkoumá, co jest a co není zjištěno z činů, postřehů a úmyslu jednotlivých stěžovatelů, a dovozuje, že není řádně odůvodněn výrok, že se stěžovatelé dopustili zločinu vydírání, nýbrž že je »zjištěna« — a to jen u některých stěžovatelů — pouze skutková podstata Šu 411 tr. zák., poukazuje stížnost ku hmotněprávním zmatkům čís. 9 písm. a) a čís. 10 Šu 281 tr. ř. Než podkladem zákonného dolíčení nemůže býti, co stížnost pokládá podle výsledků hlavního přelíčení za prokázáno a co za nezjištěno. Podkladem právních úvah, na jaké zákonné dolíčení zmatků těch jest omezeno, musí býti naopak skutkový děj, v napadeném rozsudku zjištěný, v celku, takže zejména nesmí zůstatí nehodnoceným ani, co rozsudek zjišťuje o obsahu zlého úmyslu, jakož i o shodě tohoto úmyslu u všech odsouzených a vnitřní souvislosti jejich jednání dané stejným úmyslem. Ve směru tom vyslovují rozhodovací důvody, že všichni obžalovaní sledovali jen jediný cíl, dosáhnouti, by stávka nebyla porušena a jednání jich čelilo proti dělníkům, příslušejícím k jiným politickým směrům (než strana, která vyhlásila stávku a jejíž příslušníky jsou obžalovaní) a že odsouzení obžalovaní učinili osobám, jež byly ve vyličení děje uvedeny, násilí, by donutili dělníky jdoucí do práce k upuštění od tohoto záměru. Tím jest zjištěno, že veškeré události rozsudkem zjištěné byly uskutečněním téhož úmyslu několika osob proti několika jiným osobám a tvořily jednotné, vnitřně souvislé a tím v jeden zlý skutek ucelené trestné jednání, třebaže se, jak podmět, tak i předmět jeho skládaly z více osob fyzických. Správně podřadil pak nalézací soud toto vědomé, stejným úmyslem nesené spolupůsobení všech obžalovaných proti všem dělníkům, proti nimž úmysl ten byl uskutečňován, pod pojem spolupachatelství a správně odvodil s tohoto hlediska důsledek, že každý obžalovaný zodpovídá ne toliko za činnost vlastní, nýbrž za celý výsledek vědomě společného jednání všech. Pro pojem spolupachatelství není třeba předchozí dohody neb úmluvy spolupachatelů; stačí, že shoda jich vůle nastala třebaž teprve na místě trestného jednání a při jeho započetí nebo za jeho průběhu. Nezáleží proto na tom, že není zjištěno, že se obžalovaní, ještě než se dostavili na místo činu, umluvili, nebo jinak dohodli na tom, co proti stávkokazům předsevezmou. Stačí, že se ten který obžalovaný k zlému úmyslu a k trestnému jednání přidal, třebaž přišel na místo činu po případě z jiné pohnutky a snad neslyšel projevů, pokud se týče nepostřehl pohybů, jimiž jiní obžalovaní sdělili napadeným osobám, co se na nich žádá, po případě dali ostatním obžalovaným znamení, by násilnosti zahájili. Pojem spolupachatelství dále nepředpokládá, by činnost všech byla stejnorodá, ani že se každý spolupachatel účastnil trestného jednání od samotného jeho počátku; jest po stránce té naplněn již tím, že činnost toho kterého spolupachatele byla složkou děje, jehož celek tvoří trestné jednání. Proto nezáleží na tom, že B-ová B-ovi neučinila násilí; stačí, že svým projevem »nechoď do práce, přece víš, že je stávka« sprostředkovala B-ovi poznání, k čemu nastavší pak násilí ostatních obžalovaných směřuje, a takto dala protiprávnímu nátlaku všech na vůli B-ovi určitý směr, nehledě k tomu, že

učinila násilí jiné z osob, proti nimž směřovalo společné trestné jednání, totiž házela kamením po Františku Č-ovi. Nezáleží ani na tom, že není zjištěno, kdy Alois B. přišel na místo činu; stačí, že v době trestného jednání na místě tom byl a tloukl B-e, hodil kamenem po Š-ovi a žďuchl K-u do prsou. Nezáleží posléze na tom, že někteří, snad dokonce všichni obžalovaní nedali ani slovem na jevo úmysl, jímž byli podle rozsudečného zjištění vedeni. Stačí, že svým násilným jednáním vědomě spolupůsobili při nátlaku, jehož směr byl dotčeným osobám naznačen projevy jiných spolupachatelů neb i jen situací samotnou. Veškeré tím vyvrácené námitky stížnosti jsou výronem toho, že nedbá — vedle formálně bezvadného výroku o obsahu zlého úmyslu — skutkových zjištění, opodstatňujících právní závěr o spolupachatelství všech obžalovaných. Není tudíž ve vývodech, o nichž se zmíněno, provedena zmatečná stížnost po zákonu a sluší ji v části té pokládati za vůbec neprovedenou.

Nelze ani přisvědčiti námitce stížnosti, že v souzeném skutku nejde o zločin vydírání podle Šu 98 písm. a) tr. zák., nýbrž jen o přestupek (přečin) útisku podle zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 309 sb. z. a n. Vydírání a útisk liší se různou intenzitou nátlaku. U psychického násilí jest hranice ta samým zákonem vymezena stanovením způsoblosti pohrůžky, vzbuditi důvodnou obavu, jako složky skutkové podstaty vydírání. Podle obdoby tohoto znaku dlužno vymeziti hranici tu i při fyzickém násilí, u něhož zákon takového poukazu neobsahuje. Zlým nakládáním, pokud se týče způsobením újmy na těle po rozumu Šu 1 zákona o útisku bude, jak zrušovací soud již vyslovil v rozhodnutí čís. 2237 sb. n. s., jen takové působení na tělo jiné osoby, jež nemá jinakého (dalšího) duševního účinku, než přechodnou nevolnost, chvilkový pocit nepříjemnosti. Jakmile nastaly nebo podle povšechné povahy jednání pachatelova mohly nastati účinky vážnější, zejména poruchy těla nebo duševního klidu časově nebo stupňovitě rozsáhlejší, dlužno fyzické násilí pokládati za prostředek téže intensity, jakým jest vyhrůžka způsobila vzbuditi důvodnou obavu, a podřaditi je pod pojem »skutečného násilí« ve smyslu Šu 98 a) tr. zák. V této trestní věci jest zjištěno, že jednáním některých obžalovaných, za jehož výsledek jsou zodpovědnými též ostatní jeho spolupachatelé, vzešly B-ovi ztráta vědomí a krvácení z nosu, C-ovi lehké ublížení na těle. Při nejmenším některé z těchto účinků převyšují daleko pouhý pocit nevolnosti a nepříjemnosti nepatrného trvání; k nebezpečí vzejítí účinků ještě mnohem vážnějších poukazovaly jiné činy některých obžalovaných rozsudkem zjištěné, obzvláště rozhánění se Františka K-y dýkou, házení kamenů B-em, B-ovou, M-ovou, J-em a jinými spolupachateli, kopání do C-ě osobami v rozsudku tom jmenovanými. Pro značnou vážnost účinků z jednání obžalovaných vzešlých a hrozících vymyká se zjištěný děj z rámce pouhého útisku a naplňuje jako vykonání skutečného násilí i v tomto směru skutkovou podstatu zločinu vydírání.

Čís. 2723.

Ani výrok o trestu ani výrok o ztrátě práva volebního nelze napadati z formálních důvodů zmatečnosti, lze-li těmito zmatky napadati vý-